

Zálesí

Čtvrtletník pro kulturu, sport,
historii a společenský život

ročník 62, jaro 2025, zdarma

NA VLASTNÍ DUŠI

ŽENY, KTERÉ PRORAZILY

PLES PŘÍBĚHŮ

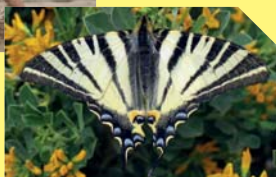
HODINA SAMOTY

PŘÍRODOVĚDNÉ
BÁDÁNÍČKO

Naši furianti

Divadelní soubor J. Honzla

TÉMA NA JARO 3

Barbora Jandová z organizace FOKUS Vysočina o tom, jak se vypořádat s tím, co zažíváme Na vlastní duši

SLAVÍME A PŘIPOMÍNÁME SI 5

Divadelní soubor Jindřicha Honzla slaví 160 let

KULTURA ŽIJE

Naši furianti se uchází o Zlatou jeřabinu 7

Kulturní lahůdky 8

Z KNIHOVNY

Ples příběhů: Nezapomenutelný večer plný knih, tance a dobročinnosti 9

Léčivý úklid v knihovně 10

Z MUZEA 11

Co je nového v humpoleckém muzeu

Z HUMPOLECKÝCH KRONIK 12

Zelené a rozkvetlé město

HISTORIE ZNÁMÁ I NEZNÁMÁ 13

Proměny Horního náměstí

OSOBNOSTI 16

Ženy, které prorazily

POVÍDKA PRO ZÁLESÍ 19

Ondřej Novák: Hodina samoty

PŘÍRODOVĚDNÉ BÁDÁNÍČKO 20

Tipy na jaro

SPORT 21

Kateřina Rafajová a její cesta s královnou všech sportů

HRAJEME SI 23

Soutěžní kvíz s motýly

ZÁLESÍ – humpolecký zpravodaj pro kulturu, sport, historii a společenský život, ročník 61, vydalo Městské kulturní a informační středisko v Humpolci, Havlíčkově náměstí 91 / redaktorka: Aneta Slavíková / redakční rada: Vendula Marešová, Ludmila Trnková, Dagmar Kluchová a Zdeněk Škrabánek / sazba: Michal Novák / grafické zpracování: studio Svéráz / titulní foto: Zuzana Rodová / e-mail: zalesi@infohumpolec.cz, jarní číslo čtvrtletníku Zálesí vychází v **lednu 2025**.

Uzávěrka letního čísla je 30. dubna 2025. Nevyžádané rukopisy se nevracejí, za obsahovou správnost příspěvků zodpovídají autoři a za uskutečnění plánovaných programů pořadatelé. Názory v uváděných příspěvcích se nemusí shodovat s názory redakce. Zálesí vychází jednou za čtvrt roku jako příloha Radničních listů města Humpolce.

Blízké podporujeme, ale nepřepečovávejme

Po dlouhé a často i únavné a náročné zimě přichází jaro, které tradičně bývá předzvěstí nových začátků, nové energie a optimismu. Leckdo má potřebu se nadechnout čerstvého vzduchu nejen fyzicky, ale také duševně, což se zdá být stále aktuálnější. Organizace FOKUS Vysočina se péčí o duševní zdraví věnuje přes třicet let a jak potvrzuje její koordinátorka preventivních programů z pelhřimovského střediska, pod které spadá i Humpolecko, Barbora Jandová, nárůst klientů pozorují, a to bohužel i mezi mladými lidmi. I z tohoto důvodu se zaměřují na prevenci a podporu duševního zdraví už na základních a středních školách.

Jak zvládat stres a jak se napojit sám na sebe, to jsou nejčastější otázky, na které interaktivní workshopy odpovídají.

„Děti se nám často svěřují, že si nechtějí povídat o svých problémech s rodiči, a tak hledají pomoc jinde. Často k nám po workshopech přichází a chtějí si individuálně promluvit. Vidíme, že duševní zdraví u mladých je velké téma, ale problémy se týkají všech generací,“ přemítala Barbora Jandová.

Velkým strašákem dnešní doby jsou sociální sítě. Kdy jsou především děti, které s mobilními telefony vyrůstají doslova od kolébky, přehlcené informacemi, navíc velice často nepravdivými. „Vše nasávají, ale většina z nich si tyto informacemi neumí kriticky vyhodnotit, vybudovat si od nich zdravý odstup. K tomu se připočítávají starosti doma, ve škole,“ vysvětlila Jandová. Ve světě sociálních sítí se ale ztrácejí i starší, kteří v rychlosti, s jakou se nové a nové zprávy objevují, mnohdy nabývají dojmu, že musí všechno a hned stihnout, jinak jsou k ničemu. To a mnohem více vyvolává nezdravý stres, který může zanechat vážné následky.

FOKUS Vysočina nabízí základním a středním školám workshopy Na vlastní duši.

Na vlastní **DUŠI**

CVIČENÍ DO KAPSY

Duševní hygiena

1. Přijměte sám/a sebe
2. Žijte přítomným okamžikem
3. S nikým se nesrovnávejte
4. Nepodceňujte se
5. Věřte, že bude líp a myslíte pozitivně

Na vlastní **DUŠI**

CVIČENÍ DO KAPSY

Motýlí dotek

Potřebuješ se zklidnit a uzemnit, když cítíš úzkost nebo paniku? Zkříž paže a jemně poklepávej 25krát ve střídavém rytmu otevřenými dlaněmi na hrudník nebo vnější stranu paží. Dýchej při tom zhluboka a pomalu.

FOKUS Vysočina pracuje například i s kartičkami, které pojmenoval Cvičení do kapsy. Stačí je mít u sebe a připomínat si vybrané zásady nebo vybraná cvičení pro klid.

Proto je důležité duševní zdraví nezanedbávat a udržovat ho v kondici. Prevence není složitá, složitější možná je vše uchopit za správný konec a důsledně dodržovat v podstatě jednoduché zásady. Například dechová cvičení. „Pokud se najednou dostanete do neočekávaného stresu, velmi pomáhá se na čtyři doby nadechnout a pak na čtyři doby vydechnout,“ uvedla jeden z příkladů rychlé pomoci Barbora Jandová.

Ostatně FOKUS Vysočina v rámci konceptu Na vlastní duši připravil vlastní Cvičení do kapsy, která jsou jakýmsi rádcem, jak o duševní zdraví pečovat. „První, na co upozorňujeme, je takzvaná metoda pěti smyslů. Zkusme si vždy zvědomit své okolí, pojmenujme ho, vyjmenujme si, co vidíme, čeho se dotýkáme, co slyšíme, co cítíme, jakou chuť máme v ústech. Soustředíme se zkrátka na přítomný okamžik, naučme se vnímat v něm sami sebe. Pomůžeme si tak od myšlenek, které se nám mnohdy honí hlavou a které nás kolikrát nutí přemýšlet o tom, co už třeba nemůžeme ovlivnit nebo změnit,“ poradila koordinátorka.

Také pomáhá si každý den před spaním uplynulý den sám pro sebe zhodnotit. Je ale důležité zaměřit se hlavně na to, co se povedlo, být k sobě laskavý, přijímat se takový, jaký jsem, být trpělivý. „Duševní hygiena spočívá v tom přijmout sám sebe, žít přítomným okamžikem, s nikým se nesrovnávat, nepodceňovat se a věřit, že bude líp,“ dodala Barbora Jandová.

Naopak chybné je stresové situace obcházet. To znamená, že se lidé zcela vyhýbají situacím, ve kterých se necítí dobře, ač jde často o běžné součásti každodenního života. Tím si ale přidělávají další a další starosti – a tím pádem se stresová zátěž zvyšuje. „Setkáváme se například s tím, že se mnoho žen bojí řídit auto, hlavně po nějaké nehodě. Je to na jednu stranu pochopitelné, ale na druhou stranu je třeba se postupně

začít za volant vracet. Nejdříve pomalu, na chvíli, s pomocí. Postupně pak získáváte sebevědomí a věříte, že to zvládnete i sami,“ uvedla koordinátorka a jedním dechem dodala, že s tím souvisí i fenomén dnešní doby, kdy se často setkávají s mladými lidmi neochotnými vystupovat ze své komfortní zóny. „Jako dospělí našim dětem umetáme cestičku, držíme je za ručičku, když něco nechtějí, nebo jim něco nejde, řekneme, že nemusí, že je to dobré. Myslíme to jistě v dobré víře, ale neuvědomujeme si, že jim tím vlastně škodíme. Ulehčujeme jim spoustu věcí a důsledek je takový, že když se dítě dostane do sebemenší krizové situace, hroutí se. Měli bychom je tedy naopak podporovat v tom, aby se učili vystupovat z komfortní zóny, důvěřovat jim, že to zvládnou. Být pro ně oporou, naslouchat jim, ale ne je přepečovávat. Jedině tak posílíme jejich psychickou odolnost,“ podotkla Barbora Jandová.

K prevenci stresu a zlepšení duševní pohody patří samozřejmě také pohyb, ideálně na čerstvém vzduchu, což je s příchodem jara naprosto vhodná aktivita. Důležité také je, aby si každý našel to, co ho baví a těší. A dokázal si na své koníčky vybojovat čas.

Aneta Slavíková

FOKUS Vysočina se dlouhodobě věnuje podpoře duševně nemocných a jejich integraci do společnosti. Na Humpolecku pomáhá nejen jednotlivcům, ale i rodinám a školám. Na webových stránkách www.fokusvysocina.cz jsou k dispozici další informace včetně kontaktů nebo aplikace Nepanikař, která radí od pondělí do pátku od 16 do 22 hodin.

Výročí divadelníků i výročí uvedení jejich první hry

V minulém roce a letos si humpolecký Divadelní soubor Jindřicha Honzla připomíná dvě významná výročí. Roku 2024 uplynulo již 160 let od založení ochotnického Spolku divadelních ochotníků v Humpolci. Ten vznikl přesně 27. prosince 1864. A hned následující rok, 1. března 1865, byla uvedena hra Liška nad lišku. Letos je to tedy už 160 let od uvedení první hry humpoleckých ochotníků, kteří si tehdy oficiálně říkali Spolek divadelníků.

Divadlo se ale v Humpolci hrálo už před ustanovením spolku, již v 18. století. První divadelní stopy nás vedou do hostince zvaného Kasino, později se jeviště přestěhovalo do hostince U Poláků a v roce 1854 do dívčí školy na Horním náměstí. Z dívčí školy se přesunulo do sálu hostince U Bílého lva, a právě tam se odehrálo jmenované první představení. Následovalo další stěhování divadla, a to do Nápravníkova domu. V roce 1867 byla v místech bývalé hospodářské školy zřízena Aréna. Často se tu hrálo ve prospěch dobročinných spolků. V Nápravníkově domě divadlo působilo až do roku 1882. Prostory ale z bezpečnostních důvodů přestaly vyhovovat, a tak se krátce účinkovalo v hostinci U Černého orla a v Měšťanské besedě.

Divadelníci pak požádali obec o postavení jeviště nového. K tomu ale bohužel nedošlo. Nevhodné místnosti a skromné prostory, jimiž spolek v té době disponoval, způsobily útlum

divadelní činnosti. Zajímavé bylo rozhodnutí valné hromady z roku 1885, kdy bylo odsouhlaseno, že se členy spolku mohou stát i dámy. Až do konce století totiž ženy nebyly obecně přijímány za rovnocenné členy spolků, tudíž se dá říct, že humpolečtí divadelníci byli pokrokoví. Kolem roku 1892 se hrálo na provizorním jevišti v Joklově továrně.

V roce 1899 byla dokončena stavba nové sokolovny a konečně vzniklo stálé jeviště. Tím spolek získal důstojný stánek k uvádění svých her. Prohlubovala se spolupráce se zpěváckým spolkem Čech a Lech. A přichází jubilejní rok 1905, kdy byla uvedena hra Strakonický dudák. Premiéry se účastnil sám F. A. Šubrt. Ve stejném roce hostovali v humpoleckém divadle i členové Národního divadla.

Během posledních let před první světovou válkou dosáhl spolek nebyvalého rozvoje. Hrávalo se až dvanáctkrát ročně. Ve spolupráci se zpěváckým spolkem Čech a Lech se mohly uvádět i zpívané hry jako například Baj-kaj-laj, Orfeus v podsvětí a Prodaná nevěsta. První světová válka činnost spolku pozastavila, ale už v letech 1919 a 1920 bylo nastudováno celkem patnáct představení.

V meziválečném období se uvádělo až jedenáct představení ročně. Repertoár byl rozmanitý a úspěšné byly i Silvestrovské večery. V období protektorátu se divadlo vrátilo ke klasickým hodnotám českého dramatického umění.

S výjimkou období heydrichiády, ke kterému jsou v kronice vynechány dvě výmluvné bílé strany, činnost spolku během

humpolečtí ochotníci a představení Naši furianti v roce 1959

druhé světové války neustala. V humpoleckém Spolkovém domě dokonce opět hostovali umělci z Národního divadla.

Poválečná léta znamenají neobvyklé rozšíření činnosti. Po roce 1945 se od spolku oddělil soubor Reflektor, sdružení mladých ochotníků. V následujících letech bylo uvedeno na 25 nových inscenací. Největší úspěch tehdy měla Polská krev, která byla roku 1953 sehrána pětadvacetkrát. Hrál se představení českých i světových autorů jako například Pygmalion, Naši furianti, Veselé paničky windsorské, Lišák Pedro, ale i dětská představení jako Popelka a Princezna se zlatou hvězdou.

V padesátých letech se kladl důraz na masové působení kultury. Soubor se úspěšně zúčastnil různých soutěží. Roku 1962 získal 1. místo na krajském divadelním festivalu v Táboře s inscenací Je libo cigarety? I u nás, v Humpolci, byla založena přehlídka ochotnických divadel pod jménem slavného rodáka Jindřicha Honzla: první ročník Honzlova Humpolce se uskutečnil roku 1968. Od pátého ročníku se Honzlův Humpolec přeměnil v krajskou soutěž amatérských divadelních souborů Jihočeského kraje. V této formě přetrvál až do roku 1986. V následujícím roce se Honzlův Humpolec stává nesoutěžní přehlídkou vybraných amatérských souborů.

Roku 1983 je uvedena velmi úspěšná hra Fidlovačka, která měla dvacet repríz. V roce 1987 se ale Spolkový dům z bezpečnostních důvodů uzavírá a divadelníci musí hledat náhradní prostory. Ve velice stísněných a nevyhovujících prostorách klubu Zálesí odehráli deset premiér a sedmdesát repríz divadelních představení. V roce 1994 ovšem ztrácí i tento prostor. Funkci zřizovatele divadelního souboru přebírá městské kulturní zařízení a divadlo se stěhuje do budovy kina.

Velkolepý úspěch mělo pásmo Ta naše písnička česká, uvedené v roce 1995. Spolu se sborem Čech a Lech, s muzikanty hudebního sdružení OSH a taneční skupinou z gymnázia divadelníci uvedli pásmo Hašlerových písní. V následujících letech byly představeny další úspěšné hry: Můj strýček kauboj, Na tý louce zelený, Helenka je ráda, Osm žen, Já písnička s country skupinou Skaláci, Haškův pražský dekameron a tak dále. Od roku 1999 nese ochotnický spolek oficiální název

Divadelní soubor Jindřicha Honzla (DSJH).

Začala nová kapitola divadelního souboru. V roce 2005 byl po šestnácti letech obnoven divadelní festival Honzlův Humpolec. V roce 2007 se uvažovalo o zřízení malé scény v nevyužitých budovách bývalého fotoateliéru, nakonec začal spolek prostory využívat pouze jako technické zázemí a sklad pro kulisy a garderobu. Úspěšný byl večer plný písní a scének na téma láska: Ach, ta láska nebeská. Také Dívčí válka se povedla a úspěšná byla i Jiráskova Lucerna. Nelze vyjmenovat všechny hry, ale je nutné říci, že soubor každý rok odehrál dvě nová představení v několika reprízách.

I v současné době Divadelní soubor Jindřicha Honzla velmi dobře pracuje. Jmenovat bych chtěla velmi úspěšnou hru Ladislava Stroupežnického Naši furianti, kde se spojily na jevišti všechny generace herců a představení byla třikrát za sebou vyprodaná. S hrou se chystáme na krajskou přehlídku ochotnických divadelních souborů zvanou Třeštské divadelní jaro 2025. Právě se zkouší Dokonalá svatba, která bude premiérově uvedena na zahájení letošního Honzlova Humpolce s odkazem právě na 160. výročí uvedení první hry.

Amatérské divadlo má v Humpolci opravdu dlouhou tradici, na kterou jsme hrdí, a i v dnešní době má v prostředí našeho města stále své místo.

Děkujeme vám, divákům, za přízeň, kterou nám stále zachováte, a věříme, že nám zůstanete věrni i nadále. Přejeme vám hezké kulturní zážitky s Divadelním souborem Jindřicha Honzla.

Drahomíra Bendlová, vedoucí DSJH

DSJH a představení Naši furianti v roce 2024

Naši furianti se uchází o Zlatou jeřabinu

Hra Ladislava Stroupežnického Naši furianti v podání Divadelního souboru Jindřicha Honzla při Městském kulturním a informačním středisku v Humpolci byla nominována na cenu Zlatá jeřabina 2024 v kategorii Kulturní aktivita.

O prestižní ocenění se uchází celkem 20 projektů z celého kraje. Ty, které se umístí na prvních třech místech, budou odměněny Zlatou jeřabinou a finančním darem ve výši 50, 30 a 15 tisíc korun. Slavnostní vyhlášení za účasti výherců je naplánováno na pondělí 19. května 2025 na Staré radnici v Havlíčkově Brodě.

Hlasování

Hlasování veřejnosti v anketě Zlatá jeřabina – Cena Kraje Vysočina za kulturní počin roku 2024 probíhá elektronicky od 1. do 31. března 2025.

Svůj hlas můžete z jedné e-mailové adresy poslat jen jedné akci v každé kategorii. K úspěšnému hlasování je nutné vyplnit elektronický formulář a opsat číselný kód. Do e-mailové schránky, kterou uvedete ve formuláři, vám bude zaslána informační zpráva a na základě jejího potvrzení (a opětovného opsání číselného kódu) dojde k započítání vašeho hlasu do ankety. Někdy se stává, že informační mail padá do spamů, proto si, prosím, zkontrolujte i tuto složku, bez potvrzení váš hlas nebude do hlasování započítán.

Hlasujte zde: <https://bit.ly/ZlataJerabina2024>

„Chtěli jsme udělat jen jednoduchou scénu, která by ale zachovala iluzi kopečku u kapličky, hospody, jizby i světnice. A to se povedlo. Neméně úspěšné bylo zařazení lidových písní do představení, jako jsou Šly panenky silnicí, Koupím já si koně vraný, Na tý louce zelený a tak dále. Většina diváků byla velmi překvapena, že již ve vestibulu je vítala vesnická muzika. Hra má velké obsazení, zhruba třicet rolí, a úžasné bylo, že se potkali herci všech věkových kategorií. Jak jinak přenášet zkušenosti, rady a poznatky než při osobním setkávání. Vyprávění našich starších kolegů je vždy obohacující a někdy i velmi zábavné, když dojde na veselé příhody. Velmi nás těší, že je o naši práci zájem a že máme vyprodaná představení,“ uvedla vedoucí Divadelního souboru Jindřicha Honzla Drahomíra Bendlová ke hře Naši furianti.

osoby a obsazení:

Dubský Filip	Milan Váňa
	Rudolf Jagla
Marie, jeho žena	Zdena Kovářová
	Drahomíra Bendlová
Václav, jejich syn	Adam Čejka
Dubský Petr, jeho otec	Jan Dvořák
Bušek Jakub	Zdeněk Augusta
Františka, jeho žena	Ludmila Machyánová
Verunka, jejich dcera	Alžběta Kaňová
Šumbal Matěj, sedlák	Petr Susedík
Marie, jeho žena	Jana Čermáková
Kožený Pavel, kronikář	Jan Koudelka
Bláha Václav, vysloužilý voják	Josef Řípa
Habršperk Josef, švec	Jiří Havelka
Fiala František, krejčí	Michal Dlouhý
Tereza, jeho žena	Jana Trnková
Kristýna, jeho dcera	Marie Šarfová
děti	Štěpán Tůma
	Radim Tůma
	Liliana Kortiřová
	Tamara Plíhalová
	Nikola Dlouhá
Ehrmann Marek, majitel hospody	Jaroslav Neubauer
Rozárka, jeho žena	Ilona Kostřicová
Markýtko	Alena Krejčí
četník	Martin Štěrba
Smejkal	Rudolf Havel
muzikant 1.	Vít Veselý
muzikant 2.	Rudolf Havel
	Drahomíra Bendlová
režie	Jiří Havelka
scénář	Hana Augustová
náповěda	Mirka Štěrbová
	Ina Jaglová
světla	Martin Sýkora
maskérka	Monika Tejkalová

KONCERTNÍ FILM

Andrea Bocelli 30: Oslava jubilea

Světově proslulý tenorista Andrea Bocelli loni v létě oslavil 30. výročí svého působení na hudební scéně velkolepým třídenním koncertem v rodném městečku Lajaticu v Itálii. Tamní přírodní amfiteátr ožil úchvatnými melodiemi, které v jedinečném scénickém pojetí zasazeném do malebné toskánské krajiny představily maestrův nesmírně bohatý repertoár. Po jeho boku vystoupili také hvězdní hosté jako Ed Sheeran, Brian May, Plácido Domingo a mnozí další. Koncertní film přináší nezapomenutelnou oslavu této světové osobnosti s výjimečným hlasem.

11/3 2025, 19:00, kino Humpolec

TRADICE

Humpolecké Velikonoce

Na Bílou sobotu se tradičně pletly pomlázky a barvila vajíčka. Obojí, ale i mnoho dalšího včetně zdobení perníčků a výroby velikonočních dekorací, si budete moci vyzkoušet během Humpoleckých Velikonoc. Čeká vás také hudební vystoupení, velikonoční jarmark, soutěž o nejlepšího velikonočního beránka nebo loutkové představení opírající se o tradici vítání jara a vynášení smrtky Moreny.

19/4 2025, 13:00–17:00, Mikádo

TVOŘENÍ A DESIGN

Mikádo Market

Malí tvůrci a designéři vám opět nabídnou svou tvorbu od šperků, dekorací do bytu přes oblečení pro děti po přírodní svíčky a kosmetiku. Nebude chybět výběrová káva, lokální salsy a dipy neobvyklých chutí ani mléčné produkty. Děti si v tvůrčí dílničce vyzkouší drátkování, pro dospělé je připraven workshop osazování truhlíků jarními cibulovinami a květinami. Stavte se podpořit malé podnikatele, pokochat se jejich šikovností a pořídit si (nejen) jarní výrobky, které v supermarketu rozhodně neseženete.

29/3 2025, 9:00–13:00, Mikádo

DIVADLO/ŽIVÝ PŘENOS

Dejvické divadlo: Racek

Po úspěšných živých přenosech her Ucpanej systém a Elegance molekuly v podání legendárního Dejvického divadla přichází na stříbrné plátno tentokrát živě derniéra oblíbené inscenace Racek. Klasická komedie Antona Pavloviče Čechova o nenaplněných ideálech a citech, jež jsou vzájemným nedorozuměním, ovládala scénu beznadějně vyprodaného Dejvického divadla více než deset let. Nyní přichází její poslední uvedení a vy můžete být díky živému přenosu u toho.

10/4 2025, 19:00, kino Humpolec

Ples příběhů: Nezapomenutelný večer plný knih, tance a dobročinnosti

V sobotu 15. února se ve Spolkovém domě v Humpolci uskutečnil první knihovnický ples s názvem Ples příběhů. Tento výjimečný večer spojil svět knih a kultury, přilákal nejen čtenáře, ale i všechny, kteří mají rádi krásu literatury a zábavu.

Program začal kolem devatenácté hodiny, kdy návštěvníky uvítal herec a spisovatel Miroslav Hrabě, který celým večerem provázel. Ples zahájila vedoucí knihovny Ludmila Trnková. V předšálí měli hosté možnost zapojit se do tiché aukce a vydražit nejrůznější předměty, knihy a poukázky pro povodní postiženou Knihovnu Petra Bezruče v Opavě.

Předtančení připravila Hanka Havelková. Zahrnovalo choreografii pro všechny věkové kategorie, včetně malých dětí, které svými roztomilými tanečními kroky okouzlili přítomné.

Po celý večer se o hudební atmosféru starala kapela PoZemi.

Kolem dvacáté hodiny se sál dozvěděl, že Čtenářkou roku se v dětském oddělení stala Anička Vodrážková. Čtenářskou tašku s dárčky, certifikát, poukázku na výběr knížky z Knihkupectví Jana Zábrany předali malé vítězce zástupce firmy T4 Building Ondřej Marek a knihovnice dětského oddělení.

S nadšením diváci přijali i hudebníka a básníka Petra Vášu. Do jeho vystoupení se zapojil téměř každý v sále. Program večera obohatil i další host, saxofonista Jaroslav Vacek.

Během plesu byl udělen také titul nejlepšímu dospělému čtenáři. Čtenářkou roku se stala pedagožka Marie Rusová, která převzala ocenění z rukou vedoucí knihovny Ludmily Trnkové a Karla Kratochvíla z Knihkupectví Jana Zábrany.

Večer vyvrcholil půlnočním překvapením. Taneční vystoupení skupiny čtenářek pod vedením Hanky Havelkové sklídilo velký úspěch.

předtančení

předtančení dětí v režii Hanky Havelkové

úvodní slovo vedoucí knihovny Ludmily Trnkové

PoZemi

S organizací a přípravou plesu pomáhalo množství pomocníků a dobrovolníků, kterým by chtěla knihovna velmi poděkovat.

Zvláštní poděkování patří Hance Havelkové. Připravila nádhernou choreografii pro předtančení a přispěla tak k jedinečné atmosféře plesu. Její práce byla neocenitelná a dodala večeru na eleganci a dynamice.

Anička Vodrážková jako Čtenář roku

Marie Rusová jako Čtenář roku

půlnoční překvapení

půlnoční překvapení

Léčivý úklid v knihovně

Zveme vás na jedinečnou přednášku Michaely Mrázkové na téma Léčivý úklid, která se uskuteční ve středu 26. března od 17:30 hodin v prostorách dětského oddělení Knihovny Jiřiny Zábranové.

Míša Mrázková, odbornice na úklid a organizaci domácnosti, se s námi podělí o to, jakým způsobem může úklid nejen vyčistit naše domovy, ale také očistit naši mysl a přinést do našich životů více harmonie. V rámci přednášky se dozvíte, jak efektivně třídit věci, jak si vytvořit příjemné a uspořádané prostředí a jaký vliv má úklid na naši psychiku.

Tato akce není jen pro milovníky pořádku, ale i pro každého, kdo hledá způsob, jak se v domácnosti cítit lépe a jak uvolnit staré vzorce a bloky. Michaela Mrázková nám

ukáže, že úklid může být cestou k větší pohodě a spokojenosti v životě.

Přednáška je součástí celoročního projektu „Velký úklid s knihovnou“. Nutná rezervace míst předem na knihovna@infohumpolec.cz. Vstup zdarma.

Těšíme se na vás.

Zdeňka Komrsová,
Knihovna Jiřiny Zábranové

Co je nového v humpoleckém muzeu

Rok 2025 jsme zahájili v Muzeu dr. Aleše Hrdličky zimní muzejní vycházkou, při které jsme v okolí Vřesníka pozorovali krmeliště ptáků a zimní přírodu. Vycházku jsme si zpestřili opékáním špekáčků u chaty Martina Sýkory, který se o krmeliště stará a vycházku vedl. Cesta byla místy blátivá, místy uklouzaná, ale i přes to byla hojná účast a vycházku jsme si užili.

V poznávání přírody budeme pokračovat na **jarní muzejní vycházce**, která nás zavede do lipnického lomu, kde uvidíme, jak se těží kámen, a dozvíme se něco o technologii jeho zpracování.

Životem v přírodě se zabývala i únorová výstava, kterou jsme připravili ve spolupráci se sdružením Zelené srdce. Ta byla o životě netopýrů, motýlů a vážek. Doplněna byla fotografiemi různých zvířat, děti si mohly vyzkoušet tvůrčí a vědomostní aktivity a v televizním koutku jsme v přímém přenosu sledovali krmeliště ze záchranné stanice Makov, kde se střídají ptáci, veverky, srny, čápi...

Břežnová výstava fotografií Vlastimila Rašky nám ukáže krásu ženského těla na pozadí přírody, v dubnu se na výstavě bude prezentovat výtvarný obor Základní umělecké školy Gustava Mahlera ze třídy paní učitelky Kateřiny Kučerové a začátkem dubna proběhne poslední přednáška XII. ročníku cyklu Věda v muzeu. Jejím tématem Protektorátní školství a převýchova si připomeneme 80. výročí konce 2. světové války.

Na sobotu 24. května připravujeme pro všechny malé a velké návštěvníky již XIX. ročník **Muzejní noci**.

Tentokrát se bude odehrávat na muzejní zahradě a bude v duchu probouzející se jarní přírody. Po celé zahradě bude několik zastavení se zajímavostmi o přírodě, nebude chybět měření délky skoků dětí ve srovnání se zvířátky, projít se budete moci bosou nohou po chodníčku s různými přírodními materiály a budou připraveny i zábavné prvky pro děti. A protože k přírodě patří i ta neživá, seznámí nás místní mineralogové s nerostným bohatstvím, proběhne burza minerálů a mineralogická přednáška a pro vaše kreativní tvoření budou připraveny oblázky. Pokud vyjde počasí, zakončíme program u ohýnku s kytarou.

Letošní rok se v Muzeu dr. A. Hrdličky nese v duchu oslav **130. výročí jeho založení**, které si budeme připomínat několika akcemi. První se uskuteční v měsíci květnu, a to z toho důvodu, že 18. květen je Mezinárodním dnem muzeí. Ve výstavním sále na Horním náměstí proběhne výstava, na níž vás seznámíme s historií muzea a také představíme nové přírůstky do muzejních sbírek. Pro sběratele bude vydána turistická známka a v červenci zahájíme výstavu humpoleckého rodáka akademického malíře Pavla Sukdoláka. Ve druhé polovině jubilejního roku slavnostně otevřeme novou národopisnou expozici.

Dagmar Kluchová,
Muzeum dr. Aleše Hrdličky

Zelené a rozkvetlé město

V březnu začíná jaro a příroda se po zimním odpočinku znovu probouzí. Rostliny pučí a rozkvétají a během jarních měsíců se budou jejich květy pyšnit nejrůznějšími barvami. Podobně tomu bylo i na počátku minulého století. Od té doby se ale poněkud proměnilo složení městské vegetace. Důležitou roli v tom, jaké rostliny se objeví ve veřejných parcích nebo jaké stromy budou lemovat zdejší ulice, měl Okrašlovací spolek pro město Humpolec a okolí.

STALO SE... před 113 lety (duben 1912 – Vysazování stromů)

„Koncem dubna 1912 vysázel okrašlovací spolek po obou náměstích a po Dítětově třídě akáty. Řada týchž stromů před pivovarem byla vysázena již r. 1911.“

STALO SE... před 112 lety (březen 1913 – Vysázené stromy)

„Na jaře 1913 vysázel Okrašlovací spolek v Humpolci – v Podhradí 500 březek a 100 různých listnatých stromů – vedle dosavadních vysázených třešní a višní, jež bohužel se strany občanstva – a více vinou pasákův koz – nedocházejí patřičné ochrany a čím dále, tím více v Podhradí hynou.“

KOMENTÁŘ: Okrašlovací spolek pro město Humpolec a okolí byl založen v roce 1901 a k jeho úkolům patřilo starat se o městskou zeleň, vysazovat parky i celkově ochraňovat přírodu. Jeho činnost zachycují kroniky i po 2. světové válce, poté se ze zápisů vytrácí a nahrazují jej jiné organizace a spolky.

STALO SE... před 112 lety (23. prosince 1913 – Okresní školka)

„Okresní zastupitelstvo rozšířilo okresní školku koupí pozemků č. parc. 1505/1, 1506 od manželů Musílkových za 3 549,36 K a zřídilo na tomto pozemku novou okresní školku, kde jest nyní asi 35.000 ovocných, 20.000 stromků planých a 100.000 sazenic stromů jehličnatých.“

KOMENTÁŘ: Tato nová okresní školka se dle parcelních čísel pravděpodobně nacházela v lokalitě dříve zvané „Za Barevnou“. Dnes tudy prochází ulice Na Závodí a na zmíněných parcelách stojí areál výrobního družstva FMP Lignum. Parcelní čísla 1505 a 1506 patří v současné době garážím v ulici Na Závodí.

STALO SE... před 103 lety (30. března 1922 – Okolí kostela)

„Hospodářským odborem obecního zastupitelstva byly vykáceny krásné lípy kolem hlavního kostela mezi oběma náměstími

a celé místo učiněno spíše nevzhledným. Příčinou byly hlasy, že prý lípy škodí – kostelu. – Proč se tam tedy sázely? Když se ozvaly hlasy protestů, uložila obec humpolecká staviteli Jar. Kytýrovi, aby upravit okolí kostela znova, což se stalo nákladem 3300 korun a na místě lip – zasazeny kulovité akáty.“

STALO SE... před 91 lety (30. července 1934 – Okrašlovací spolek)

„Humpolecký okrašlovací spolek pracoval v posledních letech za dosti těžkých podmínek. Veřejnosti je jistě dobře známo, jak byly zrušeny dva pěkné sady, vybudované s velkou námahou – park ve Wilsonově třídě, kde byl postaven ne zrovna příliš potřebný okresní úřad a polovice starého sadu na Havlíčkově náměstí. Proto – dnes okrašlovací spolek pochopitelně těžko odhodlává se k zakládání sadů nových, když práce stará – beze všech dlouhých rozpaků se maří. Namířil tedy okrašlovací spolek svoji činnost k zakládání stromořadí, k pořizování laviček v městě i v okolí. Ale ani stromořadí nejsou zcela jista před zkázou. Krásné vzrostlé jilmy v Nádražní ulici byly již také vykáceny. Ale i jinde se stromořadí poškozuje buď neopatrností povozů, nebo dokonce i úmyslně. Náklad na stromové aleje dosáhl již několika tisíc Kč, ale přece každoročně jest třeba znova a znova stromořadí – novými stromky doplňovati.“

KOMENTÁŘ: Budovu bývalého okresního úřadu můžeme v Humpolci vidat dodnes. Nachází se na konci Školní ulice u Tyršova náměstí a v současnosti v ní sídlí Česká zemědělská akademie. Jak vypadal zmíněný park na místě dnešní ČZA na počátku 30. let 20. století, vidíte na fotografii.

park na místě dnešní ČZA na počátku 30. let 20. století

PS.: Do historických zápisků z kronik téměř nezasahujeme, proto ponecháváme tehdy používané výrazy, slovosled i pravopis.

Vojtěch Novák,
Muzeum dr. Aleše Hrdličky v Humpolci

Proměny Horního náměstí

Dnešní Horní a Dolní náměstí byla od prvních let existence města na počátku 13. století jeho centrem. Kostelík sv. Mikuláše s okolním hřbitovem a náměstí, kde se pořádaly trhy, byly jistě nejdůležitějším místem pro středověkou i raně novověkou společnost zdejšího města.

Pro běžný život města a hospodářské provozy bylo zapotřebí i blízkých zdrojů vody. První vojenské mapování z 60. let 18. století ukazuje jednu z prvních podob města a na ní je zachycen také prostor Horního náměstí, kde se v levé části rozprostírá menší rybník. Je zde vyobrazeno i několik potoků, kterými teče přes náměstí voda. Jak moc toto první mapování odpovídalo realitě, asi nezjistíme, ale na počátku 19. století již víme o systému kašen, který sváděl vodu od Šibeničního kopce rourami k městu. Na Horním náměstí byla jedna taková kašna zbudována. Na počátku 19. století také pomalu mizel hřbitov kolem tehdy již barokního kostela a v tomto prostoru se začala objevovat zástavba nízkých domů. K přestavbě domů na náměstí také dochází převážně v druhé polovině 19. století.

Prostor náměstí zůstává i dle tehdejších fotografií volný krom kašny. Důvodem je praktické prostranství pro různorodé trhy, které se zde pravidelně pořádaly. I kvůli nim nechal zbudovat starosta Chaloupek (1893–1901) vedle kašny vážní domek. Zde se mohla ověřit váha prodávaných či kupovaných dobytčat. Humpolečtí obyvatelé ale z této váhy nadšení nebyli, kronika dokonce zmiňuje, že ji starosta vystavěl navzdory veřejnému mínění. Okolí kašny, domku a měšťanské školy (dnes muzea) pak bylo doplněno okrasnými stromky. To již neslo náměstí jméno významného českého politika Ladislava Riegra, po druhé světové válce pak dr. Edvarda Beneše, po únorovém převratu se pojmenování vrátilo k původnímu názvu Horní náměstí.

Vážní domek i kašna zmizely z prostoru náměstí na popud městského zastupitelstva v roce 1925. Respektive bylo rozhodnuto, že jejich místo bude využito pro odhalení pomníku padlých v první světové válce. Domku nikdo nelitoval, ale u kašny vyvstala obava obyvatel z nedostatku vody. Obec proto místo kašny postavila stojany, které potřebám obyvatel dle kroniky vyhověly. O pár let později bylo přistoupeno k dobudování nového městského vodovodu, čímž nutnost kašny definitivně odpadla. Potřeba převažovat na náměstí zboží byla zase naplněna veřejnou váhou, která byla v červenci 1931 umístěna před domem Oldřicha Kociána čp. 275. Pomník padlým od sochaře Kabeše byl slavnostně odhalen 26. září 1926, ohrazen byl železným plůtkem. V srpnu roku 1934 byly pak kolem pomníku a před budovou muzea umístěny lavičky, kde si obyvatelé města mohli odpočinout. Měly i další praktický význam, protože je mohli využívat cestující autobusové přepravy, která zde měla své zastávky, pokud jste

První vojenské (josefské) mapování probíhalo v 60. letech 18. století. Vidíme na něm mnoho rybníků, potoků i vodních reservoirů v centru města.

V 19. století máme doložený systém městských kašen. Jedna z nejstarších byla vybudována i na Horním náměstí. Fotografie zachycuje podobu náměstí ještě před stavbou okresního domu, dnešní radnice.

K prostoru městské kašny přibyl vážní domek, který ulehčoval obchody při dobytčích trzích. Jak se můžeme dočíst ze zápisů městské kroniky i současníků, humpolečtí obyvatelé se s ním nesžili a často ho kritizovali jako hyzdění veřejného prostoru náměstí.

V průběhu 20. století se v prostoru náměstí objevily i benzínové pumpy. Na fotografii je jedna z nich, postavená v roce 1952. Zároveň je zde patrná i nová úprava náměstí.

Prostor Horního náměstí zachycený na fotografii z první poloviny 20. století. Můžeme si povšimnout vlevo mezi stromy dřevěné trafiky, vpravo pak pomníku padlým vojákům v první světové válce od sochaře Kabeše. Ten byl slavnostně odhalen 26. září 1926. V prostoru náměstí nahradil zbouraný vázný domek a městskou kašnu.

dobytčí trhy

V 60. letech 20. století se na náměstí objevila i dominanta, která oslavovala „dovršení socialistické výstavby v naší vlasti“, jak uváděla oficiální politická rétorika ČSSR pod vedením Antonína Novotného.

V průběhu 60. let tento komunistický monument zmizel a zůstala po něm kamenná podezdívka. V pozadí si povšimněme i demolice dvou budov bývalé hospody U Hrušků a hotelu Pujman, kde se vystaví nový hotel Rekrea.

cestovali směrem na Pelhřimov nebo Německý Brod. O rok později byly upraveny i chodníčky v prostoru náměstí. Jako autobusové nádraží sloužilo náměstí až do července roku 1957, kdy byl prostor upraven a nástupiště autobusů bylo nově přesunuto do dnešní Hálkovy ulice u křižovatky s ulicí Masarykovou. Říkává se tam sice na „starém autobusáku“, ale původně byste museli zajít až na naše náměstí.

Naproti hotelu Pujman bychom našli na fotografiích z období první republiky dřevěný domek trafiky. Umístěný byl mezi řadou stromů. Tato trafika byla odstraněna až v roce 1952. Horní náměstí si prošlo další výraznou přeměnou během 40. let, kdy bylo předlážděno. Na fotografiích je vidět i malý smrček, který zde byl zasazen. Na začátku 50. let je také odstraněna dominanta náměstí – pomník padlým. Je přemístěn výše do Jihlavské ulice. Místo něho získal prostor náměstí dominantu novou. Možná bychom nečekali, že na náměstí fungovala svého času také benzinová čerpací stanice. Postavena byla na místě bývalé trafiky v roce 1952 a o rok později je kolem zkrášlen i prostor, aby působil vzhledněji. Přeložení dál z centra se pak dočkají obyvatelé až v souvislosti s demolicí hotelu Pujman a hostince U Hrušků, především pak se stavbou nového hotelu Rekrea v druhé polovině 60. let. Změny nastávaly i na druhém konci náměstí, kde

Abyste prázdné místo nezůstalo volné, umístila se sem v období normalizace socha druhého dělnického prezidenta Antonína Zápotockého od sochaře Hány. Slavnostní odhalení se konalo 28. října 1980.

byl vybudován monument připomínající vítězství socialismu v Československu. Ten byl později v 60. letech odstraněn a zůstala po něm úprava prostoru se zídou. Tento prostor byl využit až v roce 1980, kdy zde byla 28. října slavnostně odhalena socha Antonína Zápotockého.

Zdeněk Škrabánek

Od učitelské katedry za poslanecké lavice

Říkají vám něco jména Anna Sychravová nebo Anna Bečvářová-Vetterová? Ne? Jedná se o dvě humpolecké rodačky, které vykonávaly na počátku 20. století učitelské povolání, což pro ženy tehdy nebyla tak samozřejmá záležitost, jak by se dnes mohlo zdát. Stát se učitelkou znamenalo překonat mnoho těžkostí. Snad i proto se obě ženy prosadily později i jako prvorepublikové političky a poslankyně. Pojďme si společně připomenout jejich životní osudy, stejně jako osudy učitelky Františky Jindráčkové či poslankyně Jiřiny Zábranové.

Většina žen na počátku 19. století byla pevně svázána s rolí matky a pečovatelky o hospodářství. Nedostávalo se jim většinou ani řádného základního vzdělání v porovnání s chlapci, ač to předepisovala již nařízení Marie Terezie. Z celkového počtu 2.200 veřejných základních škol fungovalo pouze 36 škol dívkách. Dívkám z bohatších vrstev rodiče platili domácí vzdělávání, případně dívky mohly navštěvovat i klášterní školy.

Snaha o změnu přichází s osobnostmi národního obrození. Společnost kolem Magdaleny Dobromily Rettigové, inspirativní příklady Boženy Němcové, Karolíny Světlé, Sofie Podlipské. V druhé polovině 19. století se objevují první vyšší dívčí školy, kde se rozvíjí základní vzdělávání. I snahy žen o pronikání do dalšího typu vzdělávání a profesí. Jednou z prvních profesí, kterou si ženy chtějí ve společnosti vydobýt, je pozice soukromé učitelky. V roce 1869 dochází k úpravě zákona o školské docházce a je tak umožněn i vznik veřejného dívčího učitelského ústavu končícího maturitou. Učitelky s tímto vzděláním pak mohly vyučovat na veřejných školách, a to i chlapeckých. Přesto se musely vyrovnávat s mnoha překážkami v nazírání společnosti, ale i z dnešního pohledu nesmyslnými omezeními, jakými byl například celibát učitelek. Až do roku 1919 se nemohly učitelky provdat, pokud chtěly vykonávat své povolání. Také trvalo až do roku 1890, než se podařilo otevřít díky snahám Elišky Krásnohorské a dalších první dívčí gymnázium Minerva.

Gymnázium bylo chápáno jako příprava pro studium na univerzitě, a tam ženy zatím studovat nesměly.

V Humpolci byly takovým inspirativním příkladem pro ostatní ženy učitelky **Kristina Hochmannová** a **Františka Jindráčková**, jejíž jméno nese dnes jedna z našich ulic. Anna Bečvářová (1884–1968) na ni vzpomínala: „Narodila se 28. ledna 1859 v Čáslavi. Svoji životní dráhu začala jako industriální učitelka v Kališti na

našem okrese, kde pobyla pět let. V té době však již počala studovati soukromě a při této práci nacházela vždy pomoc i povzbuzení u své přítelkyně, literární učitelky Hellerové.“

Františka Jindráčková svá studia úspěšně dokončila a mohla tak následně začít působit na měšťanské škole v Humpolci, kde vyučovala čtyři desetiletí. Mnohé humpolecké generace na ni vzpomínaly. Anna Bečvářová si vybavovala, jak „pevným krokem kráčí ve stínu stromořadí podél bývalé dívčí školy, nynějšího muzea“. Ale i o generaci mladší Jiřina Pýchová (1903–1974), provdaná Zábranová, ve svých pamětech připomíná oblíbenou učitelku dějepisu a zeměpisu, která v aprobaci vyučovala také fyziku a přírodopis. Byla velmi zcestovalá a od jara do zimy vystavovala žákům po chodbách květiny a houby se jmenovkami. Jiřina Zábranová také píše, že oblíbenost této učitelky nesdíleli všichni humpolečtí obyvatelé, neboť byla velmi přísná a kárala především módní výstřelky nejen dětí, ale i maminek. Odtud asi nelichotivá humpolecká přezdívka „baba“. Sama chodila stále ušněrovaná a skromně oblečená. V penzi se vrátila opět do rodné Čáslavi. Zde také 1. 11. 1936 zemřela. Tehdy se výrazně změnila její pověst u humpolecké společnosti, neboť ve své závěti pamatovala i na své učitelské působení. Žila velice skromným životem a své celoživotní úspory rozdělila mezi chudé v Čáslavi a Humpolci.

V dlouhém 19. století v české společnosti nabírá na síle mnoho emancipačních snah. Na jeho počátku je to snaha o zrovnoprávnění českého jazyka a kultury v rakouském císařství, tedy téma spojené především s osudy osobností národního obrození. Z přibližně pěti milionů obyvatel českých zemí mluvily českým jazykem dvě třetiny, převážně žijící na venkově. V poddanských a královských městech žilo přibližně jen 15 % obyvatel, což se výrazněji změnilo až po zrušení poddanství v druhé polovině tohoto století. Důležité je, že politickou moc držela především vyšší šlechta a klérus. Tito zástupci tvořili pouze 0,02 % obyvatelstva, přesto kromě politické moci vlastnili i jednu třetinu veškerého pozemkového majetku.

Proto postupně sledujeme i snahy liberálně smýšlejících obyvatel monarchie, kteří chtěli podíl na politické moci a zrušení zastaralých pořádků v monarchii. Mimo jiné i uvolnit překážky pro rozvíjející se podnikání. Revoluční rok 1848 sice ještě nepřinesl definitivně touženě očekávané přetvoření rakouského císařství na konstituční monarchii, ale prosazuje se zavádění místních samosprávních úřadů. Právě v nich se postupně zrodí budoucí česká politická reprezentace.

Názorným příkladem je humpolecký Filip Bečvář (1846–1908), jehož osudy zachycuje i Kamarýtova kronika. Nejprve v 60. letech, když se vývoj v monarchii posunul, stojí u založení prvních humpoleckých spolků. Později se v 80. letech podílí na místní samosprávě, působí i jako první radní, aby na konci 19. století vstoupil do celostátní politiky jako poslanec Říšské rady. Na počátku 20. století je zároveň i humpoleckým starostou.

Františka Jindráčková

Velkou měrou se zasazuje o připojení Humpolce k železniční síti (1894), která je tehdy nejmodernější dopravou a impulsem pro rozvíjení průmyslu a obchodu. Také přispívá svou aktivitou k rozvoji místního školství, založení školy tkalcovské (1890) nebo rolnicko-lnářské (1898). V druhé polovině 19. století sledujeme emancipaci české kultury, jazyka, spolkové činnosti, školství i ekonomiky. S tím je logicky spjata i emancipace české politické scény. Ale neměli bychom zapomínat i na prosazování žen ve společnosti. Bečvářova dcera Anna, provdaná Vetterová, jednou také zasedne v poslaneckých lavicích, ale k tomu bude ještě dlouhá cesta.

Emancipační snahy žen ve všech společenských rolích podporovali výrazně Vojtěch Náprstek, který přispěl mimo jiné k založení Amerického klubu dam, nebo Tomáš Garigue Masaryk. Že tato myšlenka nebyla ve většinové společnosti obvyklá, dokládá i návštěva Masaryka v našem městě na počátku dvacátého století. Tak jako v jiných případech se setkával spíše s rozpaky. Přesto neustále podporoval emancipační snahy ženských hnutí a spolků.

V průběhu devatenáctého století vznikají různé ženské spolky, zejména charitativního rázu. V roce 1861 se začal vydávat první ženský časopis Lada. Ženské hnutí bylo zkrátka více a více slyšet a působilo na českou společnost. S požadavkem ženského volebního práva přichází ale až Ženský klub český, založený roku 1903. Klubu předsedala herečka Otilie Sklenářová-Malá a členkami byly například první promovaná lékařka v Čechách Anna Honzáková, jedna z prvních doktorek filozofie Věra Babáková a levicové političky Františka Zeminová, Karla Máchová a Františka Plamínková. Poslední jmenovaná se velice angažovala ve snahách žen proniknout do politiky. Když v roce 1907 začalo platit všeobecné volební právo v rakouské monarchii pro volby do Říšské rady, ženy byly z tohoto práva vyloučeny. Ale Plamínková se pokusila prosadit možnost, aby ženy mohly kandidovat roku 1908 do zemského sněmu. To se jí sice povedlo, ale první kandidátky byly neúspěšné. To se ovšem za čtyři roky změnilo a byla tak zvolena první česká politička Božena Viková-Kunětická. Teprve po první světové válce zasedly v politických stranách i poslaneckých lavicích další političky.

Anna Sychravová, 1913

Definitivní rovnost volebního práva přinesla ale až ústava nově vzniklé Republiky československé v roce 1920. Jednou z těchto prvních političek je také humpolecká rodačka **Anna Sychravová** (1873–1925), dcera Arnošta Sychravy, zdejšího notářského koncipienta. Rodina později přesídlila do Ledče nad Sázavou, kde se také narodil Anin bratr Lev Sychrava (1887–1958), spolupracovník Masaryka a Beneše

vzdělávacích povinností zapojuje i do charitativních projektů. V roce 1910 díky její aktivitě vzniká Okresní komise pro péči o mládež, následuje útulek školní mládeže, dětská knihovna, jesle a podobně. Zapojuje se i do struktur sociální demokracie, publikuje pedagogické práce a po roce 1918 působí na ministerstvu sociální péče. Následně vyslyší potřebu budování školské soustavy na Slovensku a stává se ředitelkou měšťanské školy ve Vrútkách. Odtud odchází již roku 1920, kdy je zvolena ve volbách do Národního shromáždění a stává se poslankyní. Angažovala se zde především v kulturním a sociálním výboru, usilovala o reformu mateřského školství, prosazovala práva žen a dobročinné projekty. Nezapomínala ani na své sepětí s Humpolcem a pomáhala zdejšímu vedení města v jednáních na ministerstvech. Výrazně se například zasloužila o zřízení dívčí odborné školy rodinné, přispěla ke zřízení soudní budovy nebo intervenovala za autobusové spojení mezi Humpolcem a Pacovem. Další její snahy a plány ukončily zdravotní komplikace a zákeřná nemoc. Umírá 22. 2. 1925 na pražských Vinohradech.

Na odkaz Anny Sychravové navazuje již zmiňovaná **Anna Vetterová-Bečvářová**. Narodila se 10. prosince 1884 v Humpolci, navštěvovala zde dívčí měšťanskou školu, následně studuje střední školy v Praze a Brně. V Praze roku 1907 dokončí studia na Filozofické fakultě Karlovy univerzity a začne dráhu středoškolské učitelky, vyučuje obory dějepis a zeměpis. Je rovněž aktivní propagátorkou ženského hnutí a přispívá i publicistickou činností. Mnoho humpoleckých dívek k ní vzhlíželo, jak dokládají vzpomínky a dopisy Elišky Kociánové nebo Aloisie Pavlovské. Roku 1919 se stává šéfredaktorkou politického ženského týdeníku Nová síla, později spolupracuje s Národními listy.

Anna Vetterová-Bečvářová

I její politická orientace ji vede do Československé národní demokracie. Ve své první kandidatuře do Národního shromáždění nové republiky neuspěla. V druhých volbách už ale mandát získala a k roku 1929 zasedne v poslaneckých lavicích. Byla jednou z mála poslankyň, které měly vysokoškolské vzdělání (další byla například Alice Masaryková). Výjimečná byla i její aktivita v deseti parlamentních výborech. Po skončení poslaneckého mandátu roku 1935 kandiduje úspěšně do senátu. Stane se tak jednou z pouhých šestnácti prvorepublikových senátorek. Její manžel, význačný profesor matematiky na pražské univerzitě, Quido Vetter (1881–1960) byl prvním ředitelem humpolecké reálky, která byla založena roku 1937. Přednášet na vysoké školy se vrací až po druhé světové válce. Jeho manželka se k politické dráze již nevrátí a žije spíše v ústraní. Zemřela 25. 3. 1968, osm let po svém manželovi.

Jak moc byla politická kariéra těchto humpoleckých rodaček výjimečná, ukazují statistiky zastoupení mužů a žen v československém parlamentu. Po prvních volbách zasedlo v období 1920–1925 do parlamentních lavic celkem 275 poslanců

a 141 senátorů. Z toho tvořily ženy jen 4,09 %, 14 poslankyň (včetně Anny Sychravové) a 3 senátorky. V dalším období 1925–1929 bylo zvoleno jen 10 žen (včetně Anny Vetterové-Bečvářové) z počtu 300 poslanců a 4 senátorky z 146 senátorských křesel. V následujícím období 1929–1935 stoupl při stejném rozpořazení parlamentu počet poslankyň na 12, senátorek na 6 (včetně Anny Vetterové-Bečvářové).

Do třetice připomeňme **Jiřinu Zábranovou** (1903–1974), rozenou Pichovou. Narodila se 18. 4. 1903 v Budíkově do učitelské rodiny, v Humpolci navštěvovala měšťanskou školu, později studovala v Kutné Hoře, aby se mohla stát učitelkou. Působila na několika školách v okolí Humpolce. V roce 1930 si vzala učitele Emanuela Zábranu (1900–1978) a o rok později se jim narodil v Herálci syn Jan. Od roku 1933 působí na humpolecké měšťanské škole i ve zdejším veřejném životě. Zapojuje se ale i ve sdružení učitelek a při svých cestách do Prahy navazuje přátelství s Františkou Plamínkovou, Fráňou Zeminovou nebo Miladou Horákovou. Tyto i jiné vzpomínky reflektuje ve svých pamětech *Ohlédnutí*. Angažovala se také v Ženské národní radě. Po německé okupaci byla propuštěna ze státních služeb. Zaměřila se tedy na práci pro Humpolec.

Mimo různých charitativních projektů, zkvalitňování místní knihovny také podporuje odbojovou činnost. Její manžel byl německými úřady v dubnu 1945 zatčen. Po konci války se zapojují oba dva do vedení města i vedení redakce Zálesí. Jiřina Zábranová se dostává také do nejvyšších struktur strany národních socialistů i do státní politiky. V letech 1946–1948

působí v Zemském národním výboru, pracovala ve školské a kulturní komisi. Známé únorové události roku 1948 ukončí nejen její politickou kariéru, ale i tu profesní. Dne 8. 11. 1949 byla spolu s dalšími předními národními socialisty zatčena, podrobena tvrdým výslechům a odsouzena v jednom z vykonstruovaných procesů, který navazoval na ten s Miladou Horákovou. V červenci 1950 byla odsouzena za velezradu a špionáž

k 18 letům vězení, konfiskaci majetku (např. humpolecké vily). Prošla několika vězeňskými zařízeními, než byla propuštěna v roce 1960 v rámci amnestie na svobodu. Do Humpolce se vrátit nemohla, takže další roky pobývá v chudých podmínkách v Praze, kde se vyrovnává s vážnými zdravotními komplikacemi. Její manžel Emanuel, který byl zatčen v říjnu 1951 a odsouzen na 10 let vězení, s ní tento osud sdílí až do její smrti 24. 5. 1974.

Příběh postupné emancipace a prosazování žen do nejvyšších pater politiky je lemován příběhy humpoleckých učitelek, jejichž osudy nebyly vždy radostné, ale pokaždé výrazné a inspirativní.

Zdeněk Škrabánek

Jiřina Zábranová

měšťanská škola, 1911

Hodina samoty

Všechno začalo úplně obyčejně. Ráno jsem se probudil za zvuku ptačího zpěvu znějícího za okny. Byl to ten typický březnový den, kdy je ještě šero, než se člověk doopravdy probudí. Měl jsem v plánu přesně tři věci: vyřídit práci pro klienta, udělat si čaj a... no, to je vlastně všechno. To je na tom nejlepší. Když je člověk sám, nemusí dělat víc, než chce.

Po snídani mě překvapila nová zpráva od klienta. Prý jezdit nemusím. Dneska mě už nic nepřekvapí, říkal jsem si, zatímco jsem popíjel šálek čaje a neměl co jiného dělat. Dlouho jsem tedy seděl a poslouchal to ticho. Samota mi nikdy nevadila. Naopak. Byla to ta nejlepší společnost. Já měl svůj klid, svoje hranice a nikoho, kdo by mě omezil. Lidi jsou jen zbytečné rozptýlení. Pracuji z domova, vídám se občas s pár lidmi ale upřímně – nepotřeboval jsem víc. Byl jsem si vlastním ostrovem.

Ranní noviny mě moc nezajímaly, přesto mi neuniklo upozornění o změně času zpět na letní. To se musím starat i o ten neocenitelný čas? Budiž. Mé hodiny odbíjely jedenáctou dopolední. „Tik, tak, tik, tak,“ slyším znít. Mezitím, co seřizuji hodiny, nastane podivné ticho, jako by mi uši odepsaly službu. A tehdy mi poprvé od chvíle, kdy jsem si pomyslel, že tohle je dokonalý klid, přeběhl mráz po zádech.

Obul jsem si boty a vyšel ven. Vzduch byl zvláště chladný, i když bylo jaro. Ulice byla dokonalá. Až moc. Žádný člověk, žádný zvuk, nic. Ani kočka, která obvykle lehává pod stromem. Na tváři se mi objevil úsměv. Tak přece jenom štěstí existuje. Svět bez lidí? To je ráj. Nikdo, kdo by mě rušil. Nikdo, kdo by se mě ptal na přihloupělé otázky.

Vzápětí jsem dostal chuť na kávu. Vyrazil jsem do své oblíbené kavárny na rohu ulice. Normálně by zde byly davy lidí, čekající na svou kávu, ale teď nic... Venkovní lavičky zely prázdnotou, ležel tam jen zákusek, do kterého někdo kousl. Vstupní dveře byly otevřené. Vešel jsem a posadil se k malému stolečku u rohu. Obvykle zde sedává mladé děvče s modrými sluchátky. Nikdy se mnou nepromluvila, ale bylo uklidňující vědět o někom, kdo je stejně ponořený do svého vlastního světa jako já. Dnes tam ale nebyla. Na stole leželo pouze nedopité kapučíno a vedle blikající telefon s nevyřízením hovorem. Ale nikdo ho nezvedal. Nikdo tady nebyl. Jen to ticho. A bylo jiné. Už to nebylo to příjemné, uklidňující mlčení, které mám v oblíbě. Byl to klid, který mě dusil.

Vyběhl jsem ven na ulici. Přesně tohle jsem chtěl, tak proč mě to děsí? Hluk města se vytratil. Na druhé straně ulice stál autobus s otevřenými dveřmi, jako by očekával nástup cestujících. Nikdo však nevstupoval. Chlad mě zalil od hlavy až k patě. Tohle nebyl svět, kde si užívám samotu. Je to past. A já byl lapen. V tu chvíli mě to napadlo. Park, ano park, tam určitě najdu aspoň jednu živou duši. Bez rozmyšlení jsem se vydal k nejbližším alejím stromů. Běžel jsem, co mi dech stačil.

Bylo to však horší než v kavárně. Park byl pustý. Dětské hřiště bylo prázdné. Fontána bublala, stromy se nehýbaly a listy byly ztuhlé. Ani ten nejmenší náznak života. Zastavím se. Srdce mi buší až v krku a já se najednou cítím... sám. Sáhnu do kapsy a nahmatám telefon. Projíždím své kontakty a narazím na svého starého kamaráda Petra. Stisknu tlačítko volat. Ticho. A pak...

vyzvánění. Jeden tón, druhý tón. „Haló“? Jeho hlas! Skutečný živý hlas člověka. „Hej, jsi tam?“ ozve se zmateně. Nedokážu odpovědět, hrdlo mám sevřené. Po chvíli odpovím: „Jo, poslouchej, jsi... jsi někde poblíž? V kavárně?“ zeptám se ho. Po chvíli ticha mi odpoví: „Jo, jsem pár minut odtud.“ Vybíhám ven z parku. Dveře kavárny jsou pořád pootevřené. Vstoupím. Místo je pořád stejně tiché, ale najednou to ticho nepůsobí tak dusivě. Sedám si ke stolečku v rohu. A pak se dveře znovu otevrou. Petr. Stojí tam a rozhlíží se po prázdné kavárně a pak se jeho pohled setká s mým. Usměje se. „Ahoj, dlouho jsme se neviděli. Tak co podnikneme?“ ptá se Petr. „Ani nemáš ponětí, jak ohromnou radost mám, že tě vidím, Petře.“ Petr se zasměje a plácne mě po rameni, jako by se nic nestalo. „Tak pojď, dáme si kávu a všechno probereme jako za starých časů,“ navrhne s jiskrou v oku. V tu chvíli mi dojde, že život není tak prázdný, jak jsem si myslel, stačí jen otevřít dveře.

Ondřej Novák

Ondřej Novák (18) studuje obor IT na humpolecké Střední škole informatiky a cestovního ruchu SČMSD. Mezi jeho záliby patří jízda na kole, hraní počítačových her a návštěvy kina. Nejvíce času však věnuje četbě, kdy k jeho oblíbeným žánrům patří historická literatura s prvky fantasy a oblíbeným českým autorům Patrik Hartl. O víkendu tráví čas na chalupě.

Ilustraci k povídce připravila jeho maminka **Iveta Nováková**. I ona má ráda knihy, hlavně od spisovatele Stephena Kinga. K tomu ji baví malování obrázků na putovní kamínky. Ve volném čase vyhledává přírodu a jízdu na kole.

Jarní výzkumný parapet

Jaro skýtá toliko kouzel přírody, až člověk neví, kam se podívat svým zvědavým okem dřív a kam později. A co si ta kouzla vtáhnout k sobě domů na jedno místo? Mohli bychom tak bádát a kochat se, kdykoliv projdeme kolem.

Takovým zcela ideálním výzkumným místem je náš okenní parapet. Nezáleží na tom, zda-li bydlíme v paneláku, či v domku se zahradou. My svůj parapet využijeme zvenku i zevnitř a vytvoříme z něj rovnou badatelnu.

Co uděláme jako první? Půjdeme do přírody. Vezmeme si s sebou na naši toulku košík a papírové pytlíčky s tužkou* a budeme se bedlivě dívat kolem sebe. Jakmile objevíme žalud, kaštan z jírovce maďalu, jedlý kaštan, „nosorožčí“ dvounažku javoru a borovicovou šišku, neváháme a šup s nimi do košíku. Právě ty potřebujeme. Už po zimě nebudou vypadat tak čistě a svěže, ale zato už možná budou malinko naprasklé a připravené ukázat svou jarní klíčící sílu. A když nám zvědavost nedá spát a my narazíme i na zajímavou uschlou rostlinku ještě se semínky, vyfotíme si ji, opatrně její semínka přemístíme do našeho pytlíčku a na pytlíček si ji popíšeme tak, abychom doma hned věděli, o kterou rostlinku šlo, a mohli si ji najít v atlasu či na internetu.

2x ilustrace: Hana Havelková

Semínková badatelná

Z přírody jsme si přinesli mnoho zajímavých semínek. A představte si, že spoustu semínek teď najdeme i doma. Taková neuvařená čočka, fazole, hrách, pecka od mandarinky či od broskve, vlašský oříšek či stroužek česneku (pozor, to je cibulka) se nám také tuze hodí pro náš výzkum.

Dále budeme potřebovat: truhlík, zeminu, špejle, tužku, lepidlo, nůžky a naše semínka.

A teď už nám jen stačí vzít truhlík a nasypat do něj dostatek zeminy, kterou máme k dispozici. Z papíru si vystříháme popisky (tvar je čistě na vás) semínek a nalepíme je na špejle. Vezmeme si k ruce nejprve semínka z přírody. Vždy jedno vpravíme do půdy a hned k němu zapícháme jeho popisek na špejli (nenecháváme popisky na závěr, aby se nám omylem nepomíchaly). Do druhé části truhlíku budeme vpravovat semínka objevená doma. A vždy k nim šup i popisek.

Zeminu se semínky hezky zalijeme a celý truhlík přemístíme na náš badatelský parapet. (Nejlépe, aby k němu mohlo sluníčko.) Právě jsme založili naše první společné dlouhodobé bádáníčko. Kdykoliv půjdeme kolem, můžeme pozorovat jarní sílu přírody. Které semínko vyklíčí jako první? Které bude nejrychleji růst? Jaké budou mít rostlinky lístky? Kolik lístků rostlinky na začátku budou mít? Jak asi budou kvést? Nechtělo by to někde zaznamenávat? Možná si občas něco i zakreslit.

Najdi šišku a staň se rosníčkou

Kdysi našim babičkám a prababičkám visela od trámu na zápraží borovicová šiška. Kromě toho, že byla hezká, uměla jednu pozoruhodnou věc. Dokázala našim předkům pomoci s odhadem předpovědi počasí v nadcházejících dnech. A poměrně spolehlivě.

Babička vykukla ze dveří a kuk na šišku. A hned věděla, že dnes potřebují kopit seno, že se blíží deštivé počasí a podobně. A stejně tak se tomu můžeme přiučit i my dnes.

Naši borovicovou šišku, kterou jsme si přinesli z přírody spolu se semínky, nemusíme nikde věšet, stačí, když si ji položíme na parapet – zvenčí.

Můžeme chodit kolem a pozorovat, co se bude dít. Můžeme si změny zaznamenávat i kreslit. To vše záleží jen na nás a na tom, jak velká badatelská duše v nás dřímá a pudí nás k akci.

Má-li naše šiška na výzkumném parapetu krásně kuželovitý tvar a její šupinky jsou tvrdé a nemůžeme je ohnout, v následujících dnech můžeme čekat slunečné, teplé a suché počasí. Je-li však naše meteorologická šiška různě pokroucená a šupinky má měkké, můžeme jako správné rosníčky předpokládat, že zítra či pozítří bude pršet či bude pod mrakem, zkrátka vlhko.

A pro ty netrpělivé z nás, kteří rádi vidí změny dříve než za pár dní, tu máme malý, jednoduchý pokus: do zavařovací sklenice s dostatečně širokým hrdlem nalejeme do $\frac{3}{4}$ výšky vodu. Do vody vložíme borovicovou šišku a chvíli počkáme, co se bude dít. Již po půl hodině vidíme hygroskopické pohyby šišky. Šiška do sebe začne natahovat vodu a její rozevřené šupiny se začnou stahovat k sobě do úzkého kuželu. Příroda to má hezky vymyšlené. Jakmile totiž semena v šišce dozrají, šupiny se díky vysychání rozevírají, a semena tak mohou vypadnout ven. Před vlhkým počasím naopak šiška semena chrání uzavíráním šupin. (Po vyschnutí šišky se můžete přesvědčit „vyklepáním“ semen.)

Jelikož v každém z nás bychom našli kousek badatelské duše, můžeme si rovnou povědět, že nejen na borovicové šišky se můžeme s předpovědí počasí obrátit. Stačí jít a všimat si rostlin kolem sebe... Kapradiny si před deštěm srolují své listy do středu. Smrky, jedle a modříny začnou směřovat své větve dolů, rozchodník a sedmikráska před deštěm uzavírají své květy, a to vše umí rostliny i dva dny dopředu. Dokonce i dubové a javorové listy se před přicházejícím deštěm začínají různě kroutit. Všimli jste si?

Stačí mít oči otevřené a umět číst to, co nám příroda říká. Zkrátka si bádát.

Hana Havelková

* Lepší než fix je obyčejná tužka – ta se při vlhkosti nerozpíje.

Za půl roku na tyčce přeskočila ostatní

Sedět v lavici ji jako malou školačku nebavilo, za to když mohla vyběhnout do tělocvičny nebo ven, byla ve svém živlu. Z vyprávění rodičů si pamatuje, že na co ve sportu sáhla, to jí šlo. Vybrala si atletiku a za svým snem být co možná nejlepší se nebála vydat až za oceán. V USA strávila čtyři roky: nejdříve s vícebojem, později se skokem do dálky a skokem o tyči. Kateřina Rafajová v současnosti žije se svou rodinou v rodném Humpolci, a i když už se sportu na vrcholové úrovni nevěnuje, rozhodně i nadále zůstává její velkou vášní, ke které se snaží přivést své přátele a nyní už i své dvě malé děti.

Kde příběh vaší cesty do Spojených států Amerických začíná?

Byla jsem ve třetáku na sportovním gymnáziu v Brně, když k nám přijel na besedu jeden pán, který vyprávěl o Americe, kde studoval a sám tam trénoval. A mě to hrozně nadchlo, zvlášť když jsem se dozvěděla o možnosti stipendia, takže jsem v té době začala reálně uvažovat o tom, že bych se o to chtěla pokusit. S jeho pomocí a s pomocí rodičů se mi to opravdu povedlo. Dokončila jsem střední, pak jsem si dala přihlášku na

vejšku do Ostravy, kde byl trenér, u kterého jsem chtěla trénovat atletický víceboj, no a tam jsem nastoupila do prváku, zařídila si studium v Americe a od druháku už fungovala tam.

Co všechno jste musela absolvovat? Předpokládám, že dostat se na sportovní školu v USA není jen tak...

Nebylo to jednoduché a jsem moc vděčná všem, kteří mi s tím pomáhali. Začali jsme tím, že jsme na americké školy rozeslali dopisy s mým portfoliem. Do toho jsem musela udělat zkoušky z angličtiny – a s angličtinou jsem na tom byla upřímně špatně. První zkouška mi nevyšla, druhou jsem sice těsně, ale také neudělala. Do toho mi ale přišly už nějaké odpovědi ze škol, kde by o mě skutečně měli zájem, takže jsem si jednu vybrala. Nesplněná zkouška z angličtiny mohla být komplikace, ale nakonec nad tím přivřeli oči a vzali mě i tak. Měla jsem štěstí, že moje sportovní výkony je zaujaly víc (úsměv).

Jak vzpomínáte na své působení v zahraničí?

V USA je to stručně řečeno tak, že školy závodí v divizích, a čím lepší výkony té divize, tím více dostane škola peněz. Máte tam skvělé zázemí, nemusíte víceméně řešit vybavení, stravu, ubytování, servis, se vším se pro vás počítá. Soustředíte

se hlavně na sebe, trénink, výkony a závody. Mně bylo dvacet let, původně jsem plánovala, že tam strávím rok, jenže jsem se rozjela a nakonec tam chtěla zůstat tak dlouho, jak jen to šlo – to byly čtyři roky. Na škole v Johnson City v Tennessee jsem se věnovala tedy atletickému víceboji a vystudovala bakaláře. V posledním roce se tam ale vyměnili trenéři a mě víceboj pod novým vedením začal štvát. Rozhodla jsem se, že s ním přestanu a že přejdu jen na skok do dálky a že si vyzkouším ještě skok o tyči. A to bylo docela zajímavý, protože jsem tedy začala se skokem o tyči a za půl roku se mi povedlo přeskočit všechny tamní tyčkačky.

Jak se to vyvíjelo dál?

Paradoxně to byl docela problém. Musí se počítat s tím, že když děláte sport, tak je to hodně o soutěživosti, jenže zejména Američanky jsou obecně vedené rodiči k výkonu, k úspěchu. Když neuspěješ, je to selhání. A v tom vyrůstají. To já například z domu neznám, naši mě vždycky ve všem podporovali, ale do ničeho netlačili. K tomu je v Americe obrovská konkurence. Takže když jsem tyčkačky přeskočila, přestaly se se mnou bavit, velice špatně to snášely. No a když se mi jednou podařilo přeskočit i třetí nejlepší trojskokanku, narovinu mi řekla, že jestli to samé předvedu na závodech, už se mnou nepromluví.

Dá se ale v takovém prostředí fungovat?

Pak už to bylo nepříjemné. Nejen tedy ty nenávidné pohledy, ale také to, že jsem najednou byla v disciplínách nejlepší a začala mi chybět motivace někoho překonávat. A když i trenér viděl, jak je to šílený, nabídl mi, že má známého v New Orleans, který by o mě stál. Takže jsem se přesunula na poslední rok do New Orleans, kde jsem dál skákala o tyči a do dálky. K tomu se mi povedlo dodělat si druhou vejšku. Tam jsem mimochodem zjistila, že když se opravdu hecnu, tak se zvládnou i učit, dokonce i třeba osm hodin denně po tréninku (*úsměv*).

Nebyla jste studijní typ?

Ne. Když jsem začala chodit do školy, tak jediné, co mě bavilo, byl ten sport. Ať jsem se snažila, jak jsem chtěla, nedokázala jsem se úplně soustředit a nesnášela jsem sezení v lavici. Takže sport pro mě byl takový útek k něčemu, v čem si připadala dobrá. Teď mi je to třeba i trošičku líto, že jsem se víc a lépe neučila, ale zkrátka jsem se naplno věnovala tomu, co mě naplňovalo. A vlastně jsem nakonec i úspěšně vystudovala (*úsměv*).

Dá se tedy říct, že byste sport na nějaké vyšší úrovni dělala od malička?

Spíš bych řekla, že mě to od malička hodně bavilo a z vyprávění rodičů vím, že jsem asi byla nadanější než jiné děti. Na co jsem prý sáhla, to mi šlo. A ve škole to bylo jasné, tam jsem za sportem z lavice vyloženě utíkala. Na druhém stupni se mi pak podařilo nadchnout pro pohyb i ostatní spolužáky a vytvořila jsem kolem sebe takový okruh lidí, který ho vyhledával.

Čemu konkrétně jste se věnovala?

Když se o tom nyní s rodiči zpětně bavíme, tak si říkáme, že tehdy nebyly takové možnosti, jako jsou nyní. Chodila jsem

tady v Humpolci na moderní gymnastiku, jenže tu jsem po čase musela ze zdravotních důvodů opustit, nevyhovovala mi a sportovní, která by přicházela v úvahu, tu nebyla. Pak jsem nastoupila na tanečky na ZUŠce. Na druhém stupni jsem se zamilovala do atletiky, i díky paní učitelce Drvotové, která nás nešetřila a snažila se nás posílat na různé soutěže, závody, olympiády, za což jsem jí moc vděčná. Jenže mi bylo třináct a humpolecká atletika přijímala sportovce až od patnácti let. Dnes to možná zní až legračně, když si uvědomíme, že existuje tolik sportů, které mají přípravku pro ještě předškolní děti. Tehdy jsem ale měla štěstí na pana učitele Štefánka. Udělal výjimku a na atletiku mě přijali v mých třinácti.

Existuje sportovní disciplína, která vás nenadchla?

Co mě třeba nebralo, byl basket. Na vejšce jsem si zkusila různé sporty a právě basket mě vůbec neoslovil. Je pravda, že jsem ho zkusila v pozdějším věku, taky jde o hodně technický sport. Sice mám rychlost, výbušnost, ale té technice bych se musela věnovat, a to mě neláká.

A co jiné kolektivní sporty?

Momentálně se s přáteli trochu věnuji florbalu, a to mě celkem chytlo, hrajeme za jihlavské béčko. Je to zase něco úplně jiného než to, na co jsem zvyklá.

Dokážete si představit, že byste se kolektivnímu sportu věnovala na vyšší úrovni?

To je těžká otázka. Ale myslím si, že na vysoké úrovni by mi to nevyhovovalo. Protože vy víte, že do sportu dáváte maximum, někdo jiný z vašeho týmu to tak mít ale nemusí, a to by mě vnitřně ničilo.

Jak tedy vyvrcholilo vaše působení v Americe?

Svou sportovní kariéru jsem bohužel završila zraněním. Skočila jsem si osobák na tyčce a natrhla si zápěstí a zranila nohu. Když jsem pak zkoušela skákat o tyči, bylo to zlý, hodně bolestivý. Navíc mi končil poslední, čtvrtý rok a já se musela vrátit zpět do Čech. A tady se mi už navázat nepovedlo, i když jsem v Americe končila v okamžiku, kdy jsem třeba do dálky, a to se zraněnou nohou, začala skákat kolem 6,30 metrů. Tehdy to znamenalo, že už jen 30 centimetrů a můžu myslet na olympiádu. Dnes už se tedy skáče sedm: souvisí to s tím, jak už jsem naznačovala – děti už opravdu od malička trénují, vyvíjí se medicína, fyzioterapie, všechno jde dál a já si myslím, že za další roky budou ženy schopné skákat klidně ještě víc.

V Čechách už tedy nebyla motivace v atletice pokračovat?

Nechci lhát, návrat do Čech pro mě vůbec nebyl snadný, jako bych tu narazila do skály. Přístup v Americe byl zkrátka diametrálně odlišný. Pokud bych se tady v Čechách chtěla dál rozvíjet, musela bych se přestěhovat blíže Praze, Brnu, musela bych řešit milion dalších věcí, navíc s vidinou totální nejistoty. Do toho už zmíněné zranění, které mě hodně limitovalo, do toho také osobní život... Zkrátka a dobře jsem si nakonec zvolila jinou cestu.

V Humpolci jste nedávno otevřela své vlastní květinové studio...

Vytvořila jsem místo, kde bych chtěla, aby se setkávali lidé, kteří mají rádi květiny, práci s květinami, přírodními materiály a také dobrou kávu. Počítám třeba i s tím, že budu dělat workshopy pro veřejnost. Není to klasická květinárna, protože ani já nepracuji klasicky: například mám vlastní políčko, kde si květiny pěstuji. Ale samozřejmě dělám kytice pro zájemce, svatby, pohřby... Jen dosud jsem pracovala u sebe v garáži, nyní chci víc mezi lidi.

A co sport?

Sport zůstal mojí velkou láskou. Chvíli jsem měla tedy útlum, protože jsem po návratu z Ameriky musela nastoupit do práce: to byl šok, protože najednou ze dne na den úplně změníte dlouholetý režim – z každodenního celodenního tréninku sedíte osm hodin na zadku na židli. A to nešlo, objevily se zdravotní problémy. Tak jsem začala trénovat v gyму a běhat, což jsem do té doby úplně nemusela. Ale když jste pak na mateřské, tak nic moc nepotřebujete – nasadíte boty a utečete (úsměv). Ale tedy jen v létě, v zimě ne. Florbal už jsem zmiňovala. No a samozřejmě se pomalu snažím přivádět ke sportu i svého syna a dceru, aby si vyzkoušeli různé disciplíny a sami si pak vybrali, co je bude bavit a jak moc se tomu budou chtít věnovat.

Kateřina Rafajová (33) pochází z Humpolce. Absolvovala sportovní gymnázium v Brně, studovala vysokou školu v Ostravě, odkud ve druhém ročníku odcestovala na další čtyři roky za sportem i studiem do USA. V tzv. college sportu („předstupeň“ profesionální úrovně) se věnovala atletickému víceboji, později se specializovala na skok do dálky a skok o tyči. Ze zdravotních a osobních důvodů sportovní kariéru ukončila, v Čechách začala podnikat pod značkou Káti Kvítí. V Humpolci zraje letošního roku otevřela své vlastní květinové studio. Je vdaná, má dvě děti.

Soutěžní kvíz s motýly

Jarní číslo Zálesí přináší soutěžní kvíz, který připravilo Muzeum dr. Aleše Hrdličky. V únoru se v muzejním výstavním sále uskutečnila přírodovědná výstava, která se mimo jiné věnovala i motýlům. Ty známe všichni, možná ale netušíte, že pro svůj život potřebují tzv. živné rostliny. Právě na nich se živí jejich housenky, než se zakuklí a promění v dospělé jedince.

Každý druh motýla má své specifické požadavky: zatímco některé housenky mohou přijímat potravu z široké škály rostlin, jiné jsou vázané na jednotlivé druhy nebo dokonce na konkrétní rostliny. Pokud tyto rostliny z přírody mizí, ocitají se v ohrožení i samotní motýli.

Vyzkoušejte si v našem kvízu, zda dokážete správně přiřadit motýly k jejich živným rostlinám.

Vaše odpovědi zašlete s uvedením **předmětu Hrajeme si – jaro** na e-mail mekis@infohumpolec.cz nebo je doručte

osobně s uvedením vašeho jména a kontaktních údajů (e-mail nebo telefon) do infocentra. Ze správných odpovědí doručených do 30. dubna 2025 vybereme výherce, jehož jméno zveřejníme v letním vydání Zálesí.

Cenu pro vítěze, poukázku na nákup v hodnotě 500 Kč, věnoval Voňavý krámek, kde najdete řezané i hrnkové květiny, dárkové předměty nebo sezónní dekorace.

1) babočka kopřivová	a) hlohy a slivoně
2) jasoň červenooký	b) hořec křížatý
3) modrásek bahenní	c) kopřiva dvoudomá
4) modrásek hořcový	d) krvavec toten
5) ostruháček kapiniový	e) podražec křovištní
6) otakárek ovocný	f) různé druhy rozchodníků
7) perleťovec malý	g) trnka obecná
8) pestrokřídlec podražcový	h) violka vonná

Výherce minulé soutěže: **Gabriela Blehová**

Výherce obdrží poukaz na dvě kávy, které do soutěže věnovala Kavárna Čistá duše.

Správné odpovědi: pondělí (Dita – vosí hnízda), úterý (Cecílie – perníčky), středa (Anna – linecké), čtvrtek (Eva – vanilkové rohlíčky), pátek (Bára – kokosky)

•
Humpolec
•

pondělí
12/5 2025
18:00

Maminkám z lásky

Nejen maminky, ale širokou veřejnost zve
MěKIS Humpolec ve spolupráci s MŠ Humpolec,
ZŠ Hálkova, ZŠ Hradská a ZUŠ Gustava Mahlera
na hudebně-literární program pořádaný
při příležitosti Dne matek.

vstupné dobrovolné
www.infohumpolec.cz

**divadelní
scéna kina**

•
**Mateřská škola
Humpolec**
•

•
**Základní škola
Humpolec, Hálkova**
•

•
**Základní škola
Humpolec, Hradská**
•

•
**ZUŠ Gustava Mahlera
Humpolec**
•

**A nyní otočte
a zalistujte
Radničními
listy**

